

Súd: Okresný súd Žilina
Spisová značka: 9Ps/2/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5124201100
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Lečko, PhD.
ECLI: ECLI:SK:OSZA:2025:5124201100.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Žilina, v konaní pred sudcom JUDr. Branislavom Lečkom, PhD., v právnej veci A. B., nar. XX. X. XXXX, trvalé bydlisko mesto C., t. č. Psychiatrická nemocnica D. E., D. E., A. C. XXX/XX, občana Slovenskej republiky (osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná), zastúpeného procesným opatrovníkom – F. B., nar. XX. X. XXXX, trvalé bydlisko C., G. C. XXX/XX, občanom Slovenskej republiky, o návrhu navrhovateľky H. B., nar. XX. X. XXXX, trvalé bydlisko I. J. – K. B., L. H. C. XXXX/XX, občianky Slovenskej republiky, o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, na pojednávaní Okresnom súde Žilina dňa 2. 7. 2025, takto

rozhodol:

I. Súd A. B., nar. XX. X. XXXX, trvalé bydlisko mesto C.,
1. t. č. Psychiatrická nemocnica D. E., D. E., A. C. XXX/XX, občanovi Slovenskej republiky (osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná),

o b m e d z u j e

spôsobilosť na niektoré právne úkony, a to pre duševnú poruchu – paranoidnú schizofréniu, ktorá má trvalý charakter.

II. Rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony súd vymedzuje nasledovne:

A. B. nie je spôsobilý:

- samostatne konať a vystupovať pred súdmi, štátnymi orgánmi, orgánmi štátnej správy, orgánmi špecializovanej štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, úradmi a inštitúciami, okrem prípadov, keď zákon výslovne ustanovuje, že účastníkom konania je osoba, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená,
- disponovať s finančnými prostriedkami, bankovým účtom, vkladmi v banke, invalidným, starobným dôchodkom alebo iným dôchodkom a príspevkami podľa osobitných predpisov,
- na jednostranné právne úkony spôsobujúce vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, najmä postúpenie pohľadávky, uznanie dlhu, zábezpeku, zabezpečovacie postúpenie pohľadávky, výpoveď zo zmluvného vzťahu, odstúpenie od zmluvy, vzdanie sa práva ako aj započítanie,
- na udelenie plnomocenstva,
- byť ručiteľom iným osobám,
- uzatvárať akékoľvek zmluvy alebo dohody majetko – právnej povahy, a to najmä zmluvy o prevode vlastníckeho práva k hnutelným a nehnuteľným veciam, kúpne zmluvy, zmluvy o pôžičke, zmluvy o úvere, darovacie zmluvy, zámenné zmluvy, záložné zmluvy, zmluvy o zriadení vecného bremena, ako aj správy vlastného majetku,
- uzatvárať akékoľvek dohody v dedičskom konaní,
- spísať závet,

- rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, dávať informované súhlasy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ako aj informované súhlasy vyžadované podľa osobitných predpisov a o umiestnení svojej osoby do zariadenia poskytujúceho zdravotnú starostlivosť,
- na právne úkony týkajúce sa poskytovania sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb, vrátane rozhodovania o vstupe, umiestnení a výstupe zo zariadenia, v môže byť v budúcnosti umiestnený,
- rozhodovať o mieste svojho trvalého a prechodného bydliska,
- preberať poštové a iné zásielky.

III. A. B. súd ustanovuje opatrovníka:

H. B., nar. XX. X. XXXX, trvalé bydlisko I. J. – K. B., L. H. C. XXXX/XX, občianku Slovenskej republiky.

IV. Opatrovník, ako zákonný zástupca osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená, je oprávnený a povinný zastupovať A. B. pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilý a spravovať jeho majetok vo všetkých veciach, a ak nejde o bežné veci, je potrebné schválenie súdu.

V. Opatrovník je povinný každoročne predložiť súdu vyúčtovanie o správe majetku A. B. vždy do 30. júna a do 31. decembra príslušného kalendárneho roka a po skončení funkcie opatrovníka je povinný predložiť záverečný účet zo správy jeho majetku. Súčasne dbá na pokyny súdu.

VI. Opatrovník je povinný každoročne predložiť súdu správu o svojej činnosti, vždy k 31. decembru príslušného kalendárneho roka.

VII. Žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

VIII. Trovy dôkazov platí štát.

o d ô v o d n e n i e :

1. Navrhovateľka sa návrhom zo dňa 23. 1. 2024, ktorý bol na Okresný súd Žilina doručený dňa 24. 1. 2024 domáhala, aby súd obmedzil spôsobilosť na právne úkony jej brata - A. B..

2. Navrhovateľka návrh odôvodnil tým, že bratovi bolo diagnostikované duševné ochorenie, ktoré nie je len prechodné. V dôsledku tohto duševného ochorenia nie je schopný robiť právne úkony vo vzťahu k tretím osobám. Nie je schopný zabezpečovať si sám svoje potreby a uvedomovať si následky svojho konania. Nie je schopný nakladať so svojim majetkom, obstarávať si veci dennej potreby, postarať sa o seba, svoje zdravie a výživu. Jeho stav vyžaduje dohľad a opateru. Nepriznáva si, že trpí duševnou poruchou a dopúšťa sa drobnej protispoločenskej činnosti. K návrhu priložila lekársku správu, týkajúcu sa zdravotného stavu svojho brata. Ak by bol jej brat obmedzený v spôsobilosti na právne úkony, navrhla, aby mu bola ustanovená ako opatrovníčka, najmä v majetkoprávných veciach. Za procesného opatrovníka navrhla jeho otca F. B., nar. XX. X. XXXX.

3. A. B. v písomnom vyjadrení, ktoré bolo doručené Okresnému súdu Žilina dňa 21. 3. 2024, s návrhom nesúhlasil.

4. Na pojednávanie určené na deň 7. 4. 2025 sa nedostavil A. B., ktorý si zásielku (predvolanie na pojednávanie) neprevzal v odbernej lehote. O pojednávaní mal vedieť od svojho otca, napriek tomu sa na súd nedostavil, neúčast' neospravedlnil a nepožiadaval o odročenie pojednávania. Mal otcovi povedať, že na pojednávanie nepríde, nedá sa zavrieť do ústavu.

5. Súd rozhodol (aj z dôvodu hospodárnosti konania), že pojednávanie vykoná v neprítomnosti A. B. s tým, že pojednávanie následne odročí (v tom čase nebol A. B. ani vzhliadnutý a nebol mu doručený ani

znalecký posudok a výzva, že sa môže k jeho obsahu vyjadriť). V tomto štádiu konania súd neupustil od jeho výsluchu.

6. Za procesného (nie hmotnoprávneho) opatrovníka súd ustanovil v konaní o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B. jeho otca F. B.. F. B. s ustanovením za procesného opatrovníka súhlasil.

7. Navrhovateľka H. B. vo výpovedi na pojednávaní navrhla obmedziť svojho brata A. B. v čo najširšom rozsahu. Poukázala aj na závery znaleckého posudku. Navrhla, aby mu bola ustanovená za opatrovníčku.

Je sestrou A. B., ktorý má trvalé bydlisko len mesto C., ale v súčasnosti sa zdržiava u ich otca v C., G. C. XXX/XX. A. B. bol do októbra 2024 v Psychiatrickej liečebni v G., potom bol prepustený, následne sa nasťahoval k ich otcovi. Býva tam až doteraz so súhlasom otca. Návrh podala preto, lebo jej brat A. B. bol hospitalizovaný v Psychiatrickej liečebni v G. asi od marca 2023 pre duševné ochorenie, ktoré je uvedené aj v znaleckom posudku. Keď sa informovala o jeho zdravotnom stave, tak jej ošetrojúci lekár povedal, že duševné ochorenie je trvalé a nevidí možnosť, že by sa v budúcnosti zlepšilo. Povedal jej, že ho bude asi potrebné umiestniť v domove sociálnych služieb, čo brat odmieta. Bolo jej odporúčané, aby podala návrh na obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony. Navrhovala možnosti jeho umiestnenia v Domove sociálnych služieb v C.. Vzťahy s bratom sú chladné, brat už v súčasnosti, vzhľadom na ochorenie, nemá dobré vzťahy s nikým, ani s otcom.

Myslí si, že nie je taká iná príbuzná osoba A. B., ktorá by bola ochotná vykonávať funkciu opatrovníka a ku ktorej by mal A. B. dôveru. Vzhľadom na duševné ochorenie, ktoré bolo popísané aj v znaleckom posudku, nie je schopný jej brat A. B. robiť takmer žiadne právne úkony. V čase, kedy podávala návrh, bol umiestnený v Psychiatrickej liečebni v G.. Keď bol v liečebni, tak podstupoval liečbu a v tomto čase sa s ním dalo komunikovať. Raz s ním aj osobne komunikovala. Povedala mu, že podala návrh na jeho obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony. Taktiež mu povedala, že sa nevie v tomto svete orientovať, a že bude nevyhnutné, aby bol umiestnený v domove sociálnych služieb, čo on odmietol. V súčasnosti jej tvrdí, že navštevuje ošetrojúcu lekárku, jeho ošetrojúcou lekárkou je psychiatrička H. M., odmieta užívať lieky, s čím boli problémy aj v G.. Jeho správanie sa v súčasnosti zhoršilo, keď sa riadne nelieči, je veľmi zmätený. Podpísal zmluvy u dvoch operátorov, potom to zrušil, nevie odkiaľ má peniaze. Brat jej nechce ukázať občiansky preukaz.

Ešte má aj obavy, aby sa politicky neradikalizoval, aby ho nezneužili nejakí ľudia. Je nahnevaný voči politickým predstaviteľom, je nahnevaný aj voči ľuďom. Nevie, z čoho žije, odkiaľ má peniaze. Obáva sa, aby jeho ochorenie niekto nezneužil.

Čo sa týka záverov znaleckého posudku, tak s tými súhlasí a navrhuje brata obmedziť v čo najširšom rozsahu s tým, že by potom podnikla kroky na jeho umiestnenie v sociálnom zariadení a aj vybavila prípadne invalidný dôchodok.

8. Procesný opatrovník F. B. vo výpovedi uviedol, že A. B. je jeho syn a s návrhom navrhovateľky súhlasí. To, čo uviedla jeho dcéra – navrhovateľka, je pravda a k tomu sa pripája. Syn A. B. bol prepustený z psychiatrickej liečebne v októbri 2024. V roku 2021 v 3-izbovom byte bývali spolu. Vtedy chodil ešte syn A. do práce. V dôsledku pandémie prepukla u neho choroba, syn sa neliečil na duševné ochorenie, začal ho vyhadzovať z bytu, bol agresívny. Keď prišiel za ním do domu, kde má prechodné bydlisko, tak mu rozbil dvere, začal mu nadávať, s každým sa hádal. Kľúč od bytu, kde má procesný opatrovník trvalé bydlisko mal, takže keď prišiel z liečebne, tak sa tam na druhý deň nasťahoval a býva tam doteraz. Nikto iný tam nebýva. Či si tam niekoho vodí, to uviesť nevedel. Nechcel mu uviesť, ani odkiaľ má peniaze, pritom má sociálne dávky na pošte a nechce si ich prevziať. Syn bol prvýkrát hospitalizovaný aj vo FNŠP v Žiline a potom bol umiestnený v Psychiatrickej liečebni v G..

Ráno sa väčšinou syn zdržiava doma, to povedala suseda, že ho tam vidí pravidelne, takže by navrhoval, ak by ho súd chcel vzhliadnuť, tak aby išiel za ním niekedy v ranných hodinách, pretože potom už odchádza z bytu preč.

9. Znalec H. G. B. na pojednávaní predniesol posudok č. 8/2025 zo dňa 22.01.2025, a to o duševnom stave A. B., nar. XX.XX.XXXX. Dospel k nasledovným záverom:

U vyšetrovaného A. B. zistil duševnú chorobu- paranoidnú schizofréniu, ktorá sa u neho prejavuje poruchami vnímania, myslenia, emotivity osobnosti a konania.

Duševná choroba u A. B. má trvalý charakter a má nepriaznivý dosah na jeho schopnosť robiť právne úkony. A. B. následkom duševnej choroby nie je schopný vystupovať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej moci, vybavovať osobné a úradné záležitosti, hospodáriť s financiami a nakladať s majetkom, dávať informované súhlasy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, vykonávať právne úkony potrebné pre umiestnenie a zotrvanie v zariadení sociálnej starostlivosti. Čo sa týka finančnej hotovosti, je toho názoru, že nie je schopný disponovať so žiadnou finančnou čiastkou. Nie je schopný rozhodovať ani o trvalom pobyte, preberaní poštových a iných zásielok, nie je schopný uzatvárať akékoľvek zmluvy. Čo sa týka právnych úkonov, tak z tých, ktoré by mohol vykonávať, je to napríklad volebné právo.

Následkom duševnej choroby nie je schopný ovládnuť a posúdiť svoje konanie, nakladať s finančnými prostriedkami, zaobstarávať si veci bežnej potreby, postarať sa o svoje osobné veci.

Nezistil u A. B. nadmerné požívanie alkoholických nápojov, omamných prostriedkov alebo jedov.

Je ho možné vypočúť bez ujmy na jeho zdravotnom stave. K tomuto záveru dospel v čase, keď ešte bol hospitalizovaný v Psychiatrickej liečebni G. a jeho stav bol liečbou kompenzovaný, bol prepustený 01.10.2024. V súčasnosti prerušil liečbu a došlo k zhoršeniu jeho stavu, ktoré trvá až do súčasnosti. V súčasnosti ho už nie je možné účelne vypočúť, je ho možné len formálne vzhliadnuť. V prípade vzhliadnutia odporučil vykonať tento úkon za asistencie polície, teoreticky môže byť nebezpečný. Neodporučil A. B. predviesť políciou na súd, pretože nie je schopný racionálne vypovedať k predmetnej veci.

10. Keďže znalec v závere prednesu znaleckého posudku konštatoval, že sa jeho zdravotný stav po prepustení z psychiatrickej liečebne zhoršil a neodporučil ho vypočúť na pojednávaní ani ho na pojednávanie predviesť, súd rozhodol, že vykoná vzhliadnutie A. B. a následne od jeho výsluchu upustí.

11. Sudca sa pokúsil A. B. vzhliadnuť dňa 2. 5. 2025 v dome jeho otca, kde sa mal zdržiavať (za asistencie polície), avšak neúspešne (zápisnica o vykonaní vzhliadnutia č. I. 97).

12. Následne bol A. B. hospitalizovaný na Psychiatrickom oddelení FNŠP Žilina (nedobrovoľná hospitalizácia), kde bol sudcom a vyššou súdnou úradníčkou vzhliadnutý dňa 16. 5. 2025. Bol poučený najmä o možnosti, aby mu boli doručované všetky písomnosti, práve zvoliť si zástupcu, dôverníka, obhajcu, vyjadriť sa k veci, dôkazom, klásť účastníkom konania otázky, vyjadrovať sa k ich výpovedi a návrhom, navrhovať vykonanie dôkazov. Bol mu doručený aj znalecký posudok. Súčasne bol komplexne poučený v predvolaní na pojednávanie.

Pri vzhliadnutí bol A. B. orientovaný v čase a priestore. Uviedol, že poučeniu porozumel. Zástupcu ani dôverníka si nezvolil, ani právneho zástupcu. Cítil sa zdravý, popísal psychiatrickú liečbu v minulosti. Hospitalizovaný bol nedobrovoľne. Nesúhlasil s obmedzením spôsobilosti na právne úkony. Za opatrovníka navrhol ustanoviť svojho otca, ak by bol obmedzený v spôsobilosti na právne úkony.

Súd určil termín pojednávania na deň 2. 7. 2025. A. B. bol následne predvolaný riadne a včas (doručenka č. I. 101).

Zo správy FNŠP Žilina zo dňa 3. 6. 2025 vyplýva, že A. B. bol preložený do Psychiatrickej nemocnice D. E. dňa 3. 6. 2025 (s jeho súhlasom).

Súd požiadal Psychiatrickú nemocnicu D. E., aby zabezpečila účasť A. B. na pojednávaní dňa 2. 7. 2025. Z odpovede zdravotníckeho zariadenia okrem iného vyplýva, že jeho účasť na pojednávaní by mohla zhoršiť jeho aktuálny zdravotný stav.

13. Súd na pojednávanie určené na deň 2. 7. 2025 opätovne predvolal znalca MUDr. Stanislava Kolára, aby umožnil A. B., klásť znalcovi prípadne otázky. Keďže bolo zjavné, že sa A. B. na pojednávanie nedostaví, súd zrušil opätovné predvolanie znalca na pojednávanie.

14. Na pojednávaní konanom dňa 2. 7. 2025 súd upustil od výsluchu A. B. (bol vzhliadnutý).

15. Navrhovateľka na pojednávaní doplnila svoju výpoveď v tom, že duševné ochorenie A. B. sa prejavuje v bežnom živote tak, že keď býval pár mesiacov v byte ich otca, to bolo v roku 2024-2025, tak schudol cca o 50 %. Vravel, že nejedol preto, lebo všade sú červy. Je veľmi podozrievavý. S ľuďmi komunikuje čiastočne, ale vyhýbalo. Je nedôverčivý. Myslí si, že si úplne neuvedomuje to, čo koná, nedokáže si zabezpečiť veci bežného života, hospodáriť s majetkom, nakladať s finančnými prostriedkami tak, ako to uviedol znalec.

Na otázku sudcu, či je taká fyzická osoba/osoby, ktorá by mohla pomáhať A. B. v bežnom živote pri právnych úkonoch, navrhovateľka uviedla, že ich otec je na tom zdravotne dosť zle. Nie je schopný vykonávať funkciu opatrovníka. Sama chce vykonávať funkciu opatrovníka svojmu bratovi. Býva v I. J. N. O., takže nie je schopná mu pomáhať pri právnych úkonoch na takú diaľku bez toho, aby bol obmedzený v spôsobilosti na právne úkony. Nikto iný - príbuzných, ani priatelia mu nemôžu pomáhať v bežnom živote bez toho, aby bol obmedzený v spôsobilosti na právne úkony. Iných súrodencov nemajú. Myslí si, že blízkych priateľov jej brat ani nemá.

Menej represívnejší postup, ako je obmedzenie spôsobilosti na niektoré právne úkony, jej nenapadá. Práve preto podala návrh na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony, aby mu zabezpečili bývanie a starostlivosť v zariadení sociálnej starostlivosti. Musí to byť špecializované zariadenie. Myslí si, že bývanie v byte otca by sám ani nezvládol, mohlo by sa niečo stať, napr. s plynom a pod.

Je občiankou Slovenskej republiky s úplnou spôsobilosťou na právne úkony. Súdom nebola potrestaná. Priestupkovo riešená nebola. Býva v rodinnom dome s partnerom a so synom. Tento dom je vo vlastníctve jej partnera. Je zamestnaná ako referentka podpory ekonomiky, s čistým mesačným príjmom cca 1.300,- EUR. Má teda finančné zázemie. Jej zdravotný stav je dobrý. Umožňuje jej vykonávať funkciu opatrovníka. Brata pozná, takže je predpoklad, že bude vykonávať funkciu opatrovníka v jeho záujme. Má k bratovi dobrý vzťah a brat nedôveruje nikomu, takže v zásade ani jej. Podľa jej názoru spĺňa všetky zákonné predpoklady, najmä osobnostné, morálne, zdravotné, aby bola svojmu bratovi ustanovená ako opatrovníčka.

16. Procesný opatrovník na pojednávaní doplnil svoju výpoveď v tom, že nevie o tom, že by syn mal nejakých priateľov, ktorí by mu pomohli s niektorými právnymi úkonmi. Ani on mu pomáhať veľmi nemôže, najmä kvôli jeho zdravotnému stavu. Dcéra býva pri Bratislave, takže je vzdialená. Nemyslí si, že by bolo možné pomôcť synovi A. bez toho, aby bol obmedzený v spôsobilosti na právne úkony.

17. Súd na pojednávaní vykonal aj nasledovné listinné dôkazy:

Z rodného listu mal súd preukázané, že otcom A. B. je F. B. (v predmetnom konaní procesný opatrovník), ktorý s ustanovením do tejto funkcie súhlasil.

V lekárskech správach zo dňa 27. 7. 2023 – z Psychiatrickej liečebne v G. a FNsP Žilina zo dňa 25. 3. 2023 je popísané psychické ochorenie A. B.. Aj z týchto správ vychádzal znalec, ktorý vypracoval znalecký posudok.

Z vykonaných lustrácií vyplýva, že navrhovateľka, ktorá navrhla aj vykonávať funkciu opatrovníčky, je bezúhonná. Zo správy o povesti nevyplývajú žiadne negatívne skutočnosti.

Zo správy psychiatricky H. F. M. vyplýva, že sa len 3 – krát dostavil na vyšetrenie, v apríli 2025 sa nedostavil bez uvedenia dôvodu.

Z trestného rozkazu Okresného súdu Čadca zo dňa 31. 3. 2023, sp. zn. 2T 26/2023 mal súd preukázané, že A. B. bol uznaný za vinného z dvojnásobného prečinu krádeže podľa ust. § 212 ods. 1 písm. g) Tr. zák. (krádež alkoholu).

Z hlásenia FNsP Žilina zo dňa 4. 5. 2025 okrem iného vyplýva, že A. B. bol nedobrovoľne hospitalizovaný na Psychiatrickom oddelení FNsP Žilina dňa 4. 5. 2025. Nedodržiaval liečbu, javil sa zmätený, stratený, tri dni nespál, nevedel kde, stratil kľúče od bytu. Má strach s polície, prenasledujú ho. Ohrozoval seba a svoje okolie a bez hospitalizácie hrozilo vážne zhoršenie jeho zdravotného stavu (č. l. 98).

18. Súd vo veci rozhodoval podľa nasledovných ustanovení právnych predpisov:

Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd ustanoví procesného opatrovníka tomu, o koho spôsobilosti sa koná, ak nemá zákonného zástupcu.

Podľa § 240 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku ak sú procesné úkony zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka v rozpore s procesnými úkonmi osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, alebo v rozpore s procesnými úkonmi zástupcu, ktorého si táto osoba zvolí, posúdi súd, ktorý procesný úkon je v záujme tejto osoby.

Podľa § 240 ods. 3 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku rozhodnutie vo veci samej súd okrem zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka doručí aj osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby jej súd doručoval všetky písomnosti v konaní.

Podľa § 241 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd poučí osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, o jej procesných právach a povinnostiach, najmä o práve zvoliť si zástupcu.

Podľa § 241 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku poučenie podľa odseku 1 súd uskutoční spôsobom, ktorý zohľadňuje zdravotný stav osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná.

Podľa § 242 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník, ktorý nie je jej zástupcom. O tejto možnosti ju súd poučí. 19. Podľa § 243 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

Podľa § 243 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhľadne.

Podľa § 243 ods. 3 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku ak o to požiada osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, vyslúchne ju súd vždy.

Podľa § 244 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd v konaní ustanoví a vyslúchne znalca.

Podľa § 245 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku na návrh znalca môže súd nariadiť, aby osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, bola najviac na štyri týždne umiestnená v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti (ďalej len "zdravotnícke zariadenie"), ak je to nevyhnutne potrebné na vyšetrenie jej zdravotného stavu.

Podľa § 247 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku ak nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti, zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo navrátenie spôsobilosti, súd konanie zastaví.

Podľa § 247 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku ak sa konanie o zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo o navrátenie spôsobilosti začalo na návrh osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže súd rozhodnúť, že ďalší takýto návrh môže podať najskôr po uplynutí šiestich mesiacov, ak zlepšenie alebo zmenu zdravotného stavu nemožno očakávať.

Podľa § 248 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277.

Podľa § 248 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

Podľa § 249 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku ak sú dôvody na zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony alebo na navrátenie spôsobilosti na právne úkony, súd rozsudkom skôr vydaný rozsudok zmení alebo zruší.

Podľa § 249 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd rozsudok zruší aj vtedy, ak zistí, že na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony neboli dôvody.

Podľa § 250 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku súd zabezpečí uloženie rozsudku o spôsobilosti na právne úkony v Notárskom centrálnom registri listín.

19. Spôsobilosť na právne úkony vyjadruje oprávnenie jej nositeľa vlastným konaním robiť právne úkony. Ide o kategóriu hmotného práva, ktorá ovplyvňuje aj rozsah spôsobilosti samostatne konať pred súdom, nakoľko v zmysle ustanovenia § 67 zákona č. 160/2016 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“) „môže každý konať pred súdom v rozsahu, v akom spôsobilosť na právne úkony. “Spôsobilosť na právne úkony je niekedy označovaná aj ako svojprávnosť, čiže spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a povinnosti a zároveň tieto práva meniť, zabezpečovať či rozhodovať o ich zániku. Spôsobilosť na právne úkony sa nadobúda v závislosti od intelektuálnej a vôľovej vyspelosti človeka. Z hľadiska hmotného práva zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) rozlišuje jednak obmedzenie spôsobilosti na právne úkony ale aj pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. S účinnosťou od 01.07.2016 v súvislosti s prijatím nových procesných predpisov už nie je možné osobu pozbaviť spôsobilosti na právne úkony.

20. Predmetom konania bolo rozhodovanie o návrhu sestry na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony jej brata.

21. Hmotnoprávnymi dôvodmi pre zásah do spôsobilosti na právne úkony fyzických osôb sú podľa právnych predpisov:

- duševná porucha, ktorá nie je len prechodná, alebo
- nadmerné požívanie alkoholických nápojov, omamných prostriedkov alebo jedov,
- v dôsledku čoho fyzická osoba je schopná robiť len niektoré právne úkony,
- vyčerpali sa všetky menej represívne prostriedky a opatrenia.

22. Samotné zistenie, že človek trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodnou, nestačí na zbavenie spôsobilosti na právne úkony.

23. Inštitút obmedzenia spôsobilosti na právne úkony a jeho zákonná úprava, ako aj doterajšia prax súdov, je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania, alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení, alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný, či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. K zbaveniu alebo obmedzeniu človeka v spôsobilosti na právne úkony možno pristúpiť až vtedy, ak sa vyčerpali všetky menej represívne prostriedky a opatrenia.

24. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. Tieto skutočnosti je povinný skúmať súd ex offio (§ 36 Civilného mimosporového poriadku), teda aj vtedy, ak to účastník konania nenavrhuje. Uvedené platí o to viac, ak sa dotknutá osoba bráni tvrdením, že tu nie sú dôvody pre obmedzenie jej spôsobilosti (resp. tu existuje riziko, že ide o situáciu, za ktorej by mohol byť každý obmedzený v spôsobilosti na právne úkony). Inak povedané, dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstojí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Samotné zistenie takéhoto dôvodu na obmedzenie spôsobilosti nestačí. Ďalším predpokladom je preukázanie skutočností, že zistený dôvod vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať konkrétne právne úkony. Pri riešení uvedeného teda súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca, ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania (rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 20CoP/28/2016).

25. Týmto rozhodovaním sa teda významným spôsobom zasahuje do integrity fyzickej osoby. Preto každý prípad je potrebné posudzovať starostlivo a prísne individuálne, primerane, so zásadným zameraním na pomoc a ochranu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. V tomto konaní v žiadnom prípade súd neodsudzuje takúto osobu ani jej neukladá sankcie. Vedúcou ideou v tomto konaní je ochrana a pomoc človeku, s dôrazom na ochranu jeho ľudskej dôstojnosti, s vnímaním tohto právneho prostriedku len ako celkom výnimočného. Potenciál zneužitia tohto inštitútu (vo všeobecnosti) je totiž značný (napríklad v majetkovej oblasti – tzv. psychiatrizácia osoby).

26. V predmetnom konaní súd rozhodoval o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na niektoré právne úkony, nerozhodoval o pozbavení spôsobilosti na právne úkony, čo ani zákon neumožňuje.

27. Súd pri rozhodovaní o návrhu navrhovateľky aplikoval aj test proporcionality – porovnával dôvodnosť zásahu do práv A. B. a dosahovaný (sledovaný) cieľ.

Súd posudzoval aj využitie iných, dostupných foriem ochrany práv a právom chránených záujmov A. B..

28. Dokazovanie súd zameral najmä na konkrétne prejavy ochorenia osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná a ich vplyv na schopnosť realizovať a zabezpečovať každodenné potreby a na vyhodnotenie negatívnych dopadov na jej postavenie v právnych vzťahoch a zisteniu duševného stavu osoby, ktorej sa konanie týka, či trpí duševnou poruchou, či nejde o stav prechodný a či sú tieto skutočnosti takej intenzity, že napíňajú hmotnoprávne predpoklady pre zásah do spôsobilosti na právne úkony, ako aj na bežný život fyzickej osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná.

29. Súd na základe vykonaného dokazovania - výsluchom navrhovateľky, procesného opatrovníka, výsluchu znalca a vzhľadnutím A. B., listinných dôkazov, zistil nasledovný skutkový stav veci:

A. B. trpí duševnou chorobou – paranoidnou schizofréniou, ktorá sa prejavuje poruchami vnímania, myslenia, emotivity, osobnosti a konania. Na túto duševnú chorobu sa lieči dlhodobo. Bol viackrát hospitalizovaný na psychiatrických oddeleniach, naposledy v máji (nedobrovoľne) a aj v čase vyhlásenia tohto rozhodnutia..

„Podľa ustálenej judikatúry (R 6/1964), v konaní o zbavení spôsobilosti sa musí súd zamerať predovšetkým na zistenie duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka, teda . či je táto

osoba skutočne postihnutá duševnou poruchou a či táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú v § 10 Občianskeho zákonníka. Ďalším predpokladom zbavenia spôsobilosti na právne úkony je zistenie, či takto postihnutá osoba je či nie je z tohto dôvodu schopná si svoje veci sama obstarávať. Pri riešení tejto otázky súd vychádza zo skutkových zistení urobených na základe posudku znalcov lekárov v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania.“

Pokiaľ nie je hospitalizovaný, liečbu nedodržiava, zdravotný stav sa mu zhoršuje, a to až tak, že môže ohroziť seba alebo okolie, prípadne hrozí vážne zhoršenie jeho duševnej choroby (správa ambulantnej psychiatričky). Prejavuje sa to aj somaticky (napr. výraznou stratou hmotnosti).

Súd konštatoval, že z lekárskeho posudku ale aj doterajšieho správania A. B. (aj trestná činnosť), diagnostikovaná duševná porucha dosahuje intenzitu predpokladanú v § 10 Občianskeho zákonníka.

Táto duševná porucha je podľa vyjadrenia znalca trvalá a bráni mu vykonávať niektoré právne úkony, ktoré znalec popísal v znaleckom posudku a ktoré vyplynuli aj z vykonaného dokazovania. Závery znalca potvrdzujú aj opakované hospitalizácie A. B. na psychiatrických oddeleniach, niektoré bez jeho súhlasu. K svojmu ochoreniu je nekritický, pravidelne sa nelieči. Možnosť jeho zneužitia inými osobami a možnosť ohrozenia jeho zdravia a aj života, sú preto značné.

Nebolo zistené, že by bolo možné využiť menej represívne prostriedky – napríklad pomoc rodinných príslušníkov, priateľov a podobne. A. B. je nedôverčivý, má podozrenie zo sledovania a už sa v minulosti dopustil bagatelnej trestnej činnosti. Tzv. systém podporovaného rozhodovania osoby trpiacej duševnou poruchou trvalého charakteru (pomoc pri právnych úkonoch, bez obmedzenia jeho spôsobilosti na právne úkony), ktorá má vplyv na spôsobilosť na právne úkony, ešte do praxe zavedený nebol.

30. Súd na základe vykonaného dokazovania, aj aplikáciu testu proporcionality konštatoval, že sú splnené zákonné dôvody na zásah do rozsahu spôsobilosti na právne úkony, a to formálne aj materiálne.

31. Rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony súd obmedzil na interakciu A. B. s orgánmi štátnej správy a samosprávy, vrátane súdov, preberanie poštových zásielok (potreba eliminácie možného zhoršenia psychickej choroby a šikanózne podania), na majetkoprávne úkony, dispozíciu s finančnými prostriedkami (najmä zaväzovanie sa neuváženým finančným plneniam, používanie finančných prostriedkov na zaobstarávanie alkoholu), na rozhodovanie o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, na poskytovanie informovaných súhlasov o poskytovaní zdravotnej starostlivosti (ambulantne liečbu nedodržiava, čo spôsobuje dekompenzáciu stanovenej diagnózy), na rozhodovanie o umiestnení v zariadeniach, ktoré poskytujú sociálne služby (zabezpečenie stabilného bývania, dohľadu) a s tým súvisiace rozhodovanie o mieste svojho trvalého a prechodného bydliska.

32. Takýto zásah do práv A. B. je závažný, avšak sleduje legitímny cieľ - zabránenie zhoršeniu jej zdravotného stavu, eliminácia ohrozenia jeho života, zabezpečenie bývania a komplexnej starostlivosti - so zreteľom aj na diagnostikované poruchy vnímania, myslenia, emotivity, osobnosti a konania a súčasne aj ochranu spoločnosti.

33. Pretože súd obmedzil A. B. v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, ako je vymedzený vo výrokovej časti tohto rozsudku, súčasne bol povinný ustanoviť mu opatrovníka, ktorý ako zákonný zástupca ho bude zastupovať pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilý a spravovať jeho majetok vo všetkých veciach, a ak nejde o bežné veci, bude potrebné schválenie súdu.

Ide o hmotnoprávneho opatrovníka – ktorý plní právno – ochrannú funkciu a bude za neho konať v rozsahu jeho obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, vždy len v jeho záujme a v jeho j prospech.

Súd neustanovil za opatrovníka A. B. jeho otca (ako si A. B. želal pri vzhľadnutí), pretože ten by túto funkciu nemohol vykonávať, zo zdravotných dôvodov. Preto v súlade s ustanovením § 248 CMP

ustanovil za opatrovníčku jeho sestru, která má k A. B. dobrý vztah (on jej však nedůvěruje, čo podľa názoru súdu je obrazom duševného ochorenia).

Predpoklady na strane opatrovníka sú najmä: spôsobilosť na právne úkony, morálne, osobnostné predpoklady, zdravotné predpoklady, finančné zabezpečenie opatrovníka (trvalý príjem), bydlisko opatrovníka, vzájomné vzťahy, nekolízia záujmov, vzťahy v rámci príbuzenského pomeru, ale tiež súhlas s výkonom práv a povinností z tejto funkcie vyplývajúcich.

H. B. spĺňa všetky zákonné predpoklady na výkon tejto funkcie a s ustanovením za opatrovníka súhlasila. Nebolo preukázané, že jej záujmy sú v rozpore so záujmami A. B.. Je bezúhonná a spĺňa všetky podmienky na to, aby funkciu opatrovníka vykonávala riadne. Súčasne súd vymedzil rozsah práv a povinností opatrovníčky vo výroku tohto rozhodnutia.

34. Súd konštatoval, že po zistení skutkového stavu veci. bol návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B. podaný dôvodne.

35. Súd si uvedomuje, že obmedzil A. B. v jeho spôsobilosti na právne úkony v pomerne širokom (ale nevyhnutnom) rozsahu, avšak len z dôvodu jeho najlepšieho záujmu. Aj z poslednej správy o nedobrovoľnej hospitalizácii vyplýva, že po vynechaní medikácie je zmätený, nedôverčivý, fyzicky chradne (stráca hmotnosť).

36. Podľa § 49 ods. 1 CMP, účastník platí trovy konania, ktoré vznikli jemu a jeho zástupcovi, ak nejde o trovy konania, ktoré platí štát.

Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak CMP neustanovuje inak. Podľa § 57 CMP, o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh.

Podľa § 55 CMP, súd môže náhradu trov konania priznať aj vtedy, ak je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé.

Rozhodovanie o trovách konania v civilnom mimosporovom konaní nie je založené na zásade úspechu strán v konaní. V konaní neboli preukázané také okolnosti prípadu, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na náhradu trov konania.

Účastníci konania ani o priznanie nároku na náhradu trov konania nepožiadali.

Preto súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, v súlade s ustanovením § 52 CMP.

37. Podľa ustanovenia § 251 CMP súd rozhodol, že trovy dôkazov platí štát, keďže návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony bol podaný dôvodne. Takéto rozhodnutie o trovách dôkazov štátu, aj so zreteľom na sociálny status A. B., okolnosti prípadu a jeho duševné ochorenie, je dôvodné a zákonné.

38. V závere súd poznamenáva, že podľa § 249 CMP, ak sú dôvody na zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony alebo na navrátenie spôsobilosti na právne úkony, súd rozsudkom skôr vydaný rozsudok zmení alebo zruší.

Takýto návrh, samozrejme po zániku dôvodov na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, môže v budúcnosti podať aj sám A. B., bez ingerencie opatrovníčky.

39. Tento rozsudok bude doručený navrhovateľke, procesnému opatrovníkovi a aj A. B. do vlastných rúk.

Poučenie:

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku je prípustné o d v o l a n i e, a to do 15 (pätnásť) dní odo dňa doručenia jeho písomného vyhotovenia na Okresný súd Žilina.

V odvolaní je potrebné:

- uviesť, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sa ním sleduje, spisová značka,
- označiť rozhodnutie, proti ktorému odvolanie smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie musí byť podpísané.

Odvolanie je potrebné predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde prvej inštancie a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné.

Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.

Podľa § 365 ods. 1 CSP, odvolanie možno odôvodniť tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 62 ods. 1 CMP, odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Podľa § 62 ods. 1 CMP, odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.